

Županijsko izvješće: Međimurska županija

Godina provedbe: 2021

Broj održanih sastanaka: 1

Broj usvojenih programa: 2

Provedeni programi

"Trening životnih vještina", obilježavanje Svjetskog dana nepušenja, obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama u romskom naselju u Kotoribi, obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti pod geslom "Ne želim biti ovisan o internetu, volim.."

Provedene ostale aktivnosti

Usvojeni dokumenti

Problemi u radu

Pandemija Covid-19 svakako je otežala provedbu projekata i programa, kao i kontinuitet projekata koji se godinama provode na području naše Županije.

Oblici suradnje i slika

Ciljevi županijske politike prema Akcijskom planu

Utrošena financijska sredstva za područje suzbijanja ovisnosti (zlouporabe droga)

Iz proračuna županije: 50.000,00

Iz proračuna gradova: 134.187,50

Sveukupno: 184.187,50

Popis ustanova i organizacija koje djeluju u području suzbijanja zlouporabe droga na području županije

Socijalne ustanove: Centar za socijalnu skrb Čakovec, PU Međimurska, osnovne i srednje škole

Zdravstvene ustanove: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, Županijska bolnica Čakovec, Dom zdravlja Čakovec

Nevladine organizacije: Savez klubova liječenih alkoholičara, Udruga slijepih Međimurske županije, Udruga umirovljenika Međimurske županije, Liga protiv raka Čakovec, Udruga "Status M"

Podatci o broju liječenih ovisnika od strane službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti (SZPO)

Sveukupan broj ovisnika o drogama: 115

Broj opijatskih ovisnika u prethodnoj godini: 83

Broj novopridošlih opijatskih ovisnika u prethodnoj godini: 2

Broj konzumenata ostalih droga (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) u prethodnoj godini: 32

Broj novopridošlih konzumenata ostalih droga (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) u prethodnoj godini: 9

Stopa liječenih ovisnika na području županije: 163,64/100 000

Izvješće o suradnji Službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti s nadležnim ustanovama (CZSS, DO, županijski uredi, NVO i druge relevantne ustanove) na području županije

Obzirom da je Zavod za javno zdravstvo MŽ, ustanova sa središnjom koordinativnom ulogom pri poduzimanju mjera

preventivnog karaktera, Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolni ko lije enje ovisnosti okuplja i uskla uje rad institucija i organizacija koje se uklju uju u aktivnosti spre avanja razvoja rizi nih ponašanja. U tome se postiže me usektorska suradnja na visokoj razini. Radi bolje koordinacije i usuglašenog postupanja prema krajnjim korisnicima, Djelatnost poti e i organizira sastanke stru njaka koji neposredno sura uju u tretmanu, a u 2021. godini poslano je 145 izvještaja nadležnim ustanovama.

Uz provo enje mjera primarne prevencije usmjerenih prvenstveno djeci i mladima, ali i cjelokupnoj populaciji, intervencijama u Centru za lije enje ovisnosti, Savjetovalištu za mlade s rizi nim ponašanjem i Savjetovalištu za alkoholizam pružale su se usluge tretmana i rehabilitacije, te je provo ena prevencija na sekundarnoj i tercijarnoj razini. Bolja informiranost o štetnim u incima sredstava ovisnosti kroz rad na boljoj zdravstvenoj pismenosti stanovništva, samo je jedan od na ina suzbijanja ovisni kih ponašanja. Isti emo važnost uklju ivanja našeg stanovništva, a posebno djece i mladih u zdrave stilove života, kao i podizanje razine svjesnosti o važnoj ulozi mentalnog zdravlja, jer se time umanjuje interes za konzumiranjem sredstava ovisnosti.

Djelovanje službe specijalizirane za zaštitu mentalnog zdravlja poseban je zna aj dobilo u okolnostima proglašenja pandemije. Služba dostupna na primarnoj razini i oslobo ena administrativnih komplikacija (uputnice, dugo ekanje na prijem) omogu ila je pružanje psihosocijalne podrške ranjivim skupinama našeg stanovništva. Prilago avaju i se protuepidemijskim preporukama osigurano je pružanje psihosocijalne podrške putem telefonskog i online savjetovanja, posebno zna ajno za osobe u sama kim doma instvima, oboljele i osobe u samoizolaciji.

Unutar Zavoda za javno zdravstvo, Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolni ko lije enje ovisnosti blisko sura uje s Djelatnosti školske medicine, koja je tako er, u radu s djecom i mladima, preventivno orijentirana, te s Djelatnoš u javnog zdravstva u brojnim akcijama od javnozdravstvenog zna aja. U okvirima zdravstvenog sektora neprekidna je suradnja s odjelom psihijatrije ŽB akovec, poglavito po pitanju ovisnosti, ali i ostalih problema mentalnog zdravlja, te odjela pedijatrije – nadopunjuju e intervencije kod djece svih dobi i mladih. Aktualna je i suradnja s lije nicima obiteljske medicine - u aktivnostima od primarne do tercijarne prevencije. Obzirom da se preventivne aktivnosti u ve im dijelom usmjeravaju na djecu i mlade, a najve i obuhvat djece i mladih je u okviru škole, suradnja s odgojno-obrazovnim institucijama je neprekidna. Redovita je i u estala u podru ju tercijarne prevencije (detektirane teško e prilagodbe), kao i u provedbi aktivnosti iz domene primarne i sekundarne prevencije kroz organiziranje aktivnosti poput radionica, skrininga i sli no). Svakako treba istaknuti usku suradnju sa Školskim preventivnim programima, obzirom na zajedni ke ciljeve, a dobra suradnja uspostavljena je i s predškolskim ustanovama.

Po svojim ovlastima, Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolni ko lije enje ovisnosti sura uje s represivnim aparatom - pravosudnim organima i policijom. U preventivnom dijelu, policija djeluje prema vanjskim rizi nim faktorima, ime se s Djelatnoš u nadopunjuje.

Povezivanje sa socijalnom službom proizlazi iz zakonske regulative a i iz zajedni kih interesa postupanja prema korisnicima. Suradnja s Obiteljskim centrom permanentno se održava kroz aktivnosti u sklopu tercijarne prevencije, a i primarne. Nevladine udruge gra ana, s kojima Zavod za javno zdravstvo MŽ sura uje (Status M, udruga slijepih Me imurske županije, Savez KLA Me imurja, HSKLA i druge) oformljene su s ciljevima dobrobiti ranjivih skupina i pokrivaju širok raspon intervencija, te s njima Zavod sudjeluje u organiziranju aktivnosti za ostvarivanje prava djece, u prilikama promoviranja zdravih stilova života, i sli no. Osobito isti emo suradnju s Organizacijom mladih Status M , kojoj je cilj stvoriti društvo oja ano vrijednoš u mladih kroz pozitivan pristup razvoju mladih, i u sklopu kojeg je u akovcu u Graditeljskoj školi oformljen Budi muško klub.

Isti emo i suradnju s knjižnicama, kao mjestima promicanja zdravih životnih navika. Zavod za zapošljavanje je institucija s kojom Djelatnost za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolni ko lije enje ovisnosti sura uje u pogledu Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu - projekta kreiranog u Uredu za suzbijanje zlouporabe droga.

Tijela lokalne uprave i samouprave poti u se na interaktivno angažiranje u preventivnim programima radi potpore, osobito putem savjetodavnih tijela kao što su Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, Savjet mladih, i sl. Posebno dobra suradnja ostvaruje se i s medijima.

Trend zlouporabe droga i vrste droga i ovisnosti koje su se tijekom prethodne godine pojavljivale na razini županije, ocjena trenda zlouporabe droga u odnosu na prethodnu izvještajnu godinu

U 2021. godini u Djelatnost su se javljali ovisnici o heroinu, marihuani i drugim sredstvima, a kod mnogih je zabilježeno i istovremeno uzimanje više vrsta droga, esto uz alkohol.

Zabilježen je minimalno pove an obuhvat ovisnika u odnosu na prošlu godinu (115, u odnosu na 109 u 2020. godini). Ve inu ovisnika ine, kao i prošlih godina, ovisnici o opijatima, a u broju novopridošlih ovisnika, prednja e ovisnici o marihuani, a broj je pove an i stoga što se po novom sustavu evidencije , evidentiraju i osobe koje imaju problema s kockom. Zabilježen je nešto ve i dolazak ovisnika o kockanju u odnosu na protekle godine (4 novopridošla kockara). Broj ovisnika o opijatima stabilan je ve nekoliko godina, a zabilježeno je da u sustav ulazi zna ajno više novih neopijatskih ovisnika.

I dalje se uo ava zna ajan problem korištenja „novih droga“, posebno me u romskom populacijom, te kombiniranje sredstava ovisnosti s alkoholom. Zamje uje se i u estalije korištenje marihuane me u mladima, posebno me u srednjoškolskom populacijom.

Kroz Savjetovalište za alkoholom uzrokovane probleme i alkoholizam u tretman su uklju ivane osobe zbog problema vezanih uz konzumaciju alkohola i alkoholizam, a zabilježeno je i javljanje osoba zbog ovisnosti o internetu.

Centar za prevenciju ovisnosti, odnosno ambulanta za ovisnike nastavila je s redovnim radom i nakon proglašenja pandemije, te je našim korisnicima i prošle godine bio omogu en pojednostavljen dolazak na kontrolu, uz njima prilago en sustav trijaže na mogu u infekciju koronavirusom.

Broj i vrsta preventivnih i drugih programa koje je Služba provodila na razini županije i drugi relevantni podaci o stanju i kretanju zlouporabe droga na području županije

Ve šestu godinu zaredom u našoj se županiji provodi program primarne prevencije rizi nih ponašanja i ovisnosti u školske djece i mladih „Trening životnih vještina“ za sve u enike 4., 5., 6. i 7. razreda svih osnovnih škola u našoj županiji. Nositelj programa je Zavod za javno zdravstvo Me imurske županije u suradnji s Povjerenstvom za suzbijanje zlouporabe droga MŽ te školskim preventivnim programima, a program je najve im dijelom financiran od strane Ministarstva zdravstva te dijelom iz sredstava Me imurske županije. 2021. je godine tim programom obuhva eno oko 4600 u enika te oko 300 u itelja i stru nih suradnika u svim osnovnim školama.

Tijekom 2021. provodili smo i nekoliko samostalno kreiranih programa te promotivnih aktivnosti:

1. „Pri aonica“ – program primarne prevencije usmjeren zaštiti mentalnog zdravlja djece predškolske dobi u sklopu kojeg je provedeno istraživanje o razini psihološke otpornosti kod djece; program se provodi u suradnji s vrti ima gradova Me imurske županije. Zbog epidemiološke situacije aktivnosti projekta provode se i online na inom.
2. „Procvjetajmo“- radionice za u enike osnovnih škola. Cilj: usvajanje zdravih životnih stilova. Projekt koji se provodio u suradnji s Knjižnicom Nikola Zrinski akovec
3. "Mentalno zdravlje na radnom mjestu" - radionice za djelatnike osnovnih škola i za zdravstveno osoblje vezane za efikasno suo avanje s profesionalnim stresom, stjecanje komunikacijskih vještina i sl.
4. Primjena kompjuterskog programa Play Attention u radu s osobama, dominantno djecom, s problemima pažnje, ADHD sindromom i hiperkinetskim poreme ajem. Radi se o ra unalnom sustavu za uvježbavanje usmjeravanja i održavanja pažnje spajanjem skeniranih moždanih impulsa, kognitivnih vježbi u obliku ra unalne igre i modificiranja ponašanja.

Suradnja s nevladinim udrugama :

5. Suradnja sa Savezom klubova lije enih alkoholi ara Me imurja:

- distribucija i javno predstavljanje letaka s ažuriranim informacijama o djelovanju 5 klubova lije enih alkoholi ara u našoj županiji (podaci o stru nim djelatnicima, vremenu i mjestu održavanja sastanaka i telefonskim i drugim kontaktima)

- stru na podrška u održavanju redovitih sastanaka KLA

- organizacija supervizijskih sastanaka i stru na podrška stru nim djelatnicima u klubovima lije enih alkoholi ara u našoj županiji, s posebnim naglaskom na metode rada i pružanje podrške online i telefonom, te u usvajanju individualnih metoda i postupaka u radu s apstinentima i lanovima njihovih obitelji.

7. Suradnja s Udrugom slijepih MŽ- organizacija radionica i predavanja u svrhu provedbe psihoedukacije lanova:

Tijekom protekle godine Udruzi je pružana podrška u organizaciji i provedbi radionica s različitim temama, a članovima je kontinuirano pružana i podrška u svrhu zaštite i poboljšanja mentalnog zdravlja pojedinaca.

8. Suradnja s Udrugom umirovljenika Međimurske županije (predavanje, radionice - vezano uz teme o očuvanja mentalnog zdravlja)

9. Suradnja s udrugom „Status M“- programi prevencije nasilja, usmjereni posebno prema mladima - stručna podrška radu Budi muško kluba Graditeljske škole Čakovec.

Aktivnosti koje naglašavaju važnost multisektorske suradnje:

U okviru projekta financiranog od strane Ministarstva zdravstva „I sutra z vupežom- projekt usmjeren unapređenju mentalnog zdravlja, prevenciji i liječenju ovisnosti“ provodile su se preventivne i promotivne aktivnosti.

Provodile su se radionice za učenike 4., 5., 6. i 7. razreda osnovnih škola u okviru programa primarne prevencije „Trening životnih vještina“. Jednodnevna edukacija provoditelja programa - učitelja i stručnih suradnika provedena je 9.3.2021. putem Zoom platforme. Sudionicima je omogućeno slušanje predavanja prof. dr. sc. Nataše Jokić Begić, redovne profesorice na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom „Tko se boji straha još?“. U okviru edukacije obavljena je i kvalitativna evaluacija dijela provedbe programa.

Na početku novog ciklusa radionica u školskoj godini 2021./22. Treninga životnih vještina u okviru edukacije provoditelja održana je edukacija 7.10.2022. putem ZOOM platforme na temu zaštite mentalnog zdravlja školske djece i učitelja tijekom pandemije COVID-19. Predavačice su bile doc. prim. dr. sc. Vlatka Borićević Maršani, dr. med., spec. psihijatar, subspecijalist dječje i adolescentne psihijatrije i mr. sc. Tatjana Žižek, prof. psihologije. Od početka školske godine 2021./22. u program su uključeni i učenci 7. razreda svih naših osnovnih škola. Vršila se kontinuirana supervizija provođenja programa te provedba cjelogodišnje evaluacije.

Tradicionalnom multisektorskom suradnjom Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije s Povjerenstvom za suzbijanje zlouporabe droga Međimurske županije, Školskim preventivnim programima i Ligom protiv raka Čakovec obilježen je ovogodišnji Svjetski dan nepušenja online izložbom fotografija s pozitivnim porukama pod motom „I sutra z vupežom – zdravlje v roke, a pušenje fkrej!“ Već petu godinu zaredom Svjetski dan nepušenja u našoj županiji obilježava se i kao završnica provedbe programa primarne prevencije Treninga životnih vještina, usmjerenog prevenciji svih vrsta ovisnih ponašanja, pa i prevenciji pušenja. Svoje poruke putem fotografija poslali su sudionici Treninga životnih vještina iz svih osnovnih škola u našoj županiji – učenci i njihovi učitelji, a pridružili su im se i djelatnici Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije, djelatnici Međimurske županije i članovi Kluba laringektomiranih Lige protiv raka Čakovec.

U suradnji s Povjerenstvom za suzbijanje zlouporabe droga Međimurske županije, Policijskom upravom međimurskom i Općinom Kotoriba 25.6.2021. obilježen je Međunarodni dan borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama - 26.06. - susretom sa stanovnicima romskog naselja Kotoriba.

Obilježavanje ovog važnog dana upriličeno je približavanjem struke javnosti: susretom i razgovorima sa stanovnicima romskog naselja Kotoriba, pri čemu su podijeljeni edukativni i promotivni materijali, te je svim zainteresiranim građanima i onima koji su sami ili preko svojih bližnjih izloženi problemu ovisnosti bio omogućen izravan kontakt sa stručnjacima koji se bave prevencijom i tretmanom problema ovisnosti u Djelatnosti za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije.

Svjetski dan mentalnog zdravlja 10.10.2021. obilježen je pokretanjem Mobilnog savjetovišta za pripadnike romske nacionalne manjine s ciljem promicanja ideje o dostupnosti mentalnog zdravlja za sve i jednakopravnosti u prevenciji, ranom prepoznavanju i liječenju mentalnih poremećaja. Mobilno savjetovište organizirano je svaka dva tjedna u dva najveća romska naselja: Kuršanec i Parag.

Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, Školski preventivni programi i Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga Međimurske županije, zajedno sa svim školama u županiji, obilježili su Mjesec borbe protiv ovisnosti (15.1.2021.-15.12.2021.) pod geslom „Ne želim biti ovisan o internetu, volim...“ na način prikupljanja fotografija kojima učenici izražavaju razne mogućnosti provođenja slobodnog vremena i razne aktivnosti kojima mogu zamijeniti prekomjerni boravak pred ekranom.

Od izabranih fotografija koje predstavljaju učeničke prijedloge za kvalitetno ispunjavanje slobodnog vremena i izbjegavanje bilo kakvih oblika ovisnosti iz svih škola, složena je virtualna izložba koja je putem web stranice Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije bila dostupna široj javnosti, a bila je i značajno medijski promovirana

objavom linka za pregled u svim lokalnim medijima.

- Zdravstvenu krizu izazvanu pandemijom bolesti COVID-19 prepoznali smo kao veliku ugrozu mentalnog zdravlja našeg stanovništva jer otežava primjenu do sada poznatih i uhodanih intervencija za zaštitu mentalnog zdravlja. Stoga smo nastavili, već u ožujku 2020. godine neposredno nakon proglašenja pandemije pokrenuti u našoj županiji program zaštite mentalnog zdravlja u vrijeme pandemije pod nazivom „Nisi sam/a“. U okviru njegovih intervencija otvorena je telefonska linija za pružanje psihosocijalne podrške.

Ozračje pandemije još je više naglasilo važnost dobre suradnje s kolegama i kolegicama drugih zdravstvenih ustanova naše županije, ravnateljima i stručnim suradnicima osnovnih i srednjih škola naše županije, djelatnicima Centra za socijalnu skrb i klubovima, djelatnicima policije i pravosuđa, lokalnim medijima, terapijskim zajednicama, drugim Službama za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti na području Hrvatske, te mnogim drugim institucijama i drugima koje rade s osobama s poremećajem mentalnog zdravlja, ovisnicima i njihovim obiteljima.

Sveukupno utrošena sredstva za provedbu istraživanja iz proračuna županije:

Broj kaznenih djela vezanih uz zlouporabu droga na području županije: 59

Broj prekršajnih prijava vezanih uz zlouporabu droga na području županije: 90

Broj zaplijena: 130

Vrste zaplijenjenih droga

- Kratom 20,72 g
- Marihuana 2199,4 g
- Hašiš 42,25 g
- Cannabis biljka 2 kom
- Kokain 17,36 g
- Amfetamin 5491,50 g
- Amfetamin tekućina 878,47 ml
- Ecstasy/MDMA 40,67 g
- Diazepam, Bromazepam, Normabel, Xanax 1 kom +6,73 g
- APAUR, SUBOXON 8 kom
- JWH-018 i njegovi strukturni analozi 329,95 g
- Halucinogene gljive 35,91 g
- Tvari zabranjene u sportu – anabolička sredstva 11 kom